

Begroting Sociale Zaken en werkgelegenheid 1985

Liberaal inkomensbeleid

Bij de onderbouwing van haar inkomensbeleid maakt de VVD gebruik van de uitgangspunten van de filosoof John Rawls, dat wil zeggen van diens combinatie van rechtvaardigheid (just savings principle) en doelmatigheid (difference principle). Daarbij gaat het er voor de VVD om het bereiken van optimale inkomensverhoudingen, waarbij de inkomens van de minima duurzaam worden gemaximaliseerd.

Daarbij richt de VVD zich niet op 1985, maar vooral op betere vooruitzichten voor de laagstbetaalden op de langere termijn. Voor de VVD is het duidelijk, dat de zwakkeren er weinig profijt van hebben, als de sterkeren worden afgezwakt. Het gevolg zou wel eens kunnen zijn, dat zij de zwakkeren in hun terugval meesleuren.

Wie de positie van de zwakken duurzaam wil verbeteren, zal eerst de verzwakte „sterke schouders" weer sterk moeten maken. Dat is de doelmatigheid in dienst stellen van de rechtvaardigheid. Als de keuze is tussen een situatie, waarin iedereen, zowel zwakken als sterkeren, op een netto-jaarincome van f 15.000,- zitten en een situatie waarin de zwakken op een netto jaarincome van f 25.000,- en de sterken op een inkomens oplopend tot f 75.000,-, dan kiezen de liberalen voor de laatste toestand. De zwakken zijn in dat geval f 10.000,- beter af, waardoor weer legio ontplooiingsmogelijkheden ontstaan. Wie voor de eerste situatie kiest, versmalt de norm van rechtvaardigheid in opkomensgebied tot het hebben van een gelijk inkomen voor iedereen. Gelijke kansen is dan hetzelfde als geen kansen. Wie zo denkt, ziet de mens als een overwegend jaloers schepsel. Dat is een mensbeeld, dat liberalen niet aanspreekt.

Nivellering

De regering wordt vaak het verwijt gemaakt, dat ze de rijken rijker en de armen armer maakt. De feiten zeggen echter iets heel anders. Wie van een „tweedeling" wil spreken kan niet om de volgende cijfers heen.

Reëel vrij beschikbaar inkomen in de periode 1974 - 1984:

sociale minima	+ 10 %
minimum-plus	+ 2,5%
modaal	- 5 %
2x modaal	- 17 %
4x modaal	- 17 %

Inderdaad zou je van een tweedeling kunnen spreken, maar dan betekent dat een onderscheid in behandeling tussen de lagere en „hogere" inkomens, ten gunste van de lagere en ten nadele van de hogere (met een zware klap voor de groep modaal - 2x modaal). Een en ander heeft geleid tot een genivelleerde inkomensverdeling, die in de wereld zijn weerga niet kent:

Tussen	waarin percentage volwassen werknemers	netto-verhouding 1984 excl. huur subsidie	incl. huur- subsidie
minimum- modaal	40%	1:1,3	1:1,1
minimum- 1½x modaal	84%	1:1,6	1:1,4
minimum- 2x modaal	95%	1:1,9	1:1,6
minimum- 4x modaal	100%	1:3,3	1:2,9

Als we kijken naar de gulden, die de mensen jaarlijks in handen krijgen, dan blijkt, dat tussen minimum-uitkering en minimum-loon een verschil zit van 244 gulden per jaar, dat wil zeggen 20 gulden per maand. Tussen werkenden en niet-werkenden op het minimum zit een miniem verschil. Wie dan toch blijft, of gaat werken, heeft in ieder geval een uitgesproken positieve grondhouding tot het idee van „werken voor de kost".

Verder blijkt, dat tussen het minimum en het modale loon een verschil zit van 2.457 gulden per jaar, 205 gulden per maand. Als we de eenmalige uitkering voor de minima meerekenen wordt het zelfs maar 148 gulden per maand, oftewel f 4,90 per dag. Voor 40% van de volwassen werkende Nederlanders geldt dus dat ze maximaal f 4,90 per dag meer overhouden dan hun collegae op het „echte" minimumniveau.

Wie dan nog z'n best doet om een vak-diploma erbij te halen of om zich te laten bijscholen in de avond-uren, moet wel bovennatuurlijk leergierig zijn.

Tenslotte nog het verschil tussen het minimum en 1½x modaal: 8.900 gulden per jaar, f 742 per maand. Voor 84% van de volwassen werkende Nederlanders geldt dus dat ze maximaal 742 gulden meer overhouden in de maand dan hun collegae op het minimumloon (met 2.062 gulden per maand als ze gehuwd zijn en twee kinderen hebben). Nergens in de wereld worden inspanning, beroepsopleiding, moeilijke arbeidsomstandigheden zo onderbetaald als in Nederland.

Bruto-netto-traject

Ook de afstand tussen wat men netto overhoudt en wat men bruto verdient is in de afgelopen 10 jaar gegroeid:

1973	bruto	netto	netto/bruto %
minimum	12.245	10.640	87
modaal	19.090	14.520	76
2x modaal	39.420	27.480	70
4x modaal	85.950	46.260	54

1984

	bruto	netto	bruto/netto %
minimum	25.640	21.560	84
modaal	39.000	27.200	70
2×modaal	78.000	42.000	54
4×modaal	156.000	70.900	45

Vooral de afstand tussen bruto- en netto bij de inkomensgroep van modaal tot 2×modaal (55% van de volwassen werknemers) is enorm gegroeid. Dit moet ons een grote zorg zijn. Hoeveel mensen zien niet af van een promotie, omdat de marginale premie- en belastingdruk het extra bruto-inkomen netto tot nul reduceert? Is het nog normaal, dat de modale werknemer van iedere extra verdiende gulden nog maar 43 cent overhoudt?

Keerzijde van deze medaille zijn de hoge loonkosten voor werkgevers. Om een minimumloner in dienst te nemen (die zelf netto f 18.519 overhoudt) moet de werkgever f 32.097 betalen. Voor een modaal gehonoreerde vakman zijn deze bedragen respectievelijk f 24.156 en f 50.307.

Deze verhoudingen betekenen natuurlijk een geweldige ontmoediging voor het in dienst nemen van mensen. Hieraan moet snel iets gedaan worden. In elk geval moeten de werkgeverspremies verder terug. Voorts mag het kabinet niet laks blijven als het om de vermindering van de steile belastingtarieven gaat.

Samenvatting

- 1e. De algemene loonmatiging blijft de motor van het economisch herstel. Als daar de klad in komt, zijn we nergens.
- 2e. Een grote flexibiliteit op het gebied van de beloningsverhoudingen (tussen beroepsgroepen en tussen sectoren) is geboden.
- 3e. De belastingen en premies moeten allereerst voor de werkgevers verder terug. Voor de werknemers moeten vooral de steile belastingtarieven worden verlaagd.
- 4e. De afstand tussen de lonen en de uitkeringen moet de komende jaren beduidend groeien. Dat komt ook de sociale minima – via een hogere welvaart en herstel van werkgelegenheid – uiteindelijk ten goede.

(Voor nadere informatie: dr. R. W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Bevriezing van de hoogte van sociale uitkeringen zowel per 1 januari als per 1 juni 1985

Sinds de inwerkingtreding van de Wet Aanpassingsmechanismen (WAM) is deze slechts één keer onverkort toegepast. De andere negen keer (in principe aanpassing van het uitkeringsniveau ieder half jaar) slechts ten dele of helemaal niet.

Met het huidige wetsvoorstel wordt het aantal dus op 11 gebracht. Van een ad hoc maatregel is inmiddels dus geen sprake meer. We moeten ons afvragen of we het WAM-mechanisme nog wel als uitgangspunt kunnen handhaven. De VVD-fractie zou wel graag willen, dat de periodieke aanpassing van het uitkeringsniveau haalbaar zou zijn, maar daarvoor is de structurele economische groei te gering (hooguit 1,5%).

Het is eerlijk daar rond voor uit te komen. Algemene ont koppeling wil de VVD niet bepleiten. Wel is koppeling

op verdere afstand onvermijdelijk, tenzij natuurlijk de economische groei zich wonderwel zou herstellen naar een niveau van 4% of meer. Voor de gehele periode 1980-1984 zouden de uitkeringen conform de WAM met 20,2% verhoogd moeten zijn. De feitelijke ontwikkeling is een stijging met 10,9%. De afstand tussen lonen en uitkeringen is in die periode dus met 9,3% gegroeid.

Inclusief de bevroeringsmaatregel voor 1985 wordt dat 9,9%. Bij een onverkorte WAM-indexering zouden we in 1985 met 4 miljard gulden aan meer-uitgaven voor de sociale zekerheid hebben moeten rekenen. Dit is in macro-premiedruk ongeveer 1,1% van het netto nationaal inkomen. Met behulp van het Kompasmodel van het CPB kan berekend worden, dat zo'n verhoging van de druk in het eerste jaar leidt tot een stijging van de werkloosheid met elfduizend personen; in het jaar daarna volgt een verdere stijging tot 13 à 14 duizend, waarna dit hogere niveau van werkloosheid gedurende een reeks van jaren blijft bestaan. Voor de VVD-fractie staat de onvermijdelijkheid van de gegroeide afstand van bijna 10% dan ook vast.

FNV-looneis

De VVD-fractie acht het niet uitgesloten, dat de feitelijke loonontwikkeling in 1985 hoger uitkomt dan nu door het kabinet geraamd. Dat zou een slechte ontwikkeling zijn.

Onze economie heeft bovenal behoefte aan een nog enkele jaren voortgezette loonmatiging. Daarom is de looneis van het FNV van 3% extra loonruimte betreurenswaardig. Inwilliging van deze eis zal tot een additionele loonsomstijging van 2,5% à 3% leiden. Het directe effect op de prijzen in 1985 bedraagt bijna 1%. Dit is tevens het percentage waarmee de koopkrachtontwikkeling van minimumloon en sociale uitkeringen in negatieve zin worden beïnvloed. Kortom, door de FNV looneis voor 1985 dreigen de sociale minima (wier koopkracht bij ongewijzigd beleid juist door de kabinetsplannen wordt veiliggesteld) 1% in koopkracht achteruit te gaan.

Bovendien valt van zo'n loonstijging een negatief effect op de werkgelegenheid te vrezzen. In 1985 zal de werkloosheid er met 5.000 door oplopen. Daarna volgt het Kompasmodel een verdere stijging tot 25.000 vier jaar later en tot 33.000 in 1992. Uit dien hoofde roept de VVD-fractie het FNV op de algemene looneis van 3% te laten varen.

Echte minima

De VVD-fractie is het eens met het kabinet dat de toeslag-regeling voor de meerjarige „echte" minima in 1985 een incidenteel, dat wil zeggen: tijdelijk karakter moet behouden. Als de koopkracht van de sociale minima op peil blijft, respectievelijk iets stijgt, zal het tempo van vermindering van die toeslag (tot uiteindelijk nul) hoger kunnen zijn. Als er geen verder verlies van koopkracht bij de minima optreedt, lijkt de VVD een termijn van drie jaar voor de beëindiging hiervan redelijk.

De VVD-fractie ondersteunt het kabinet in de opvatting, dat met dit wetsvoorstel nu ook de bevriezing per 1 juli 1985 geregeld wordt en niet in een later stadium.

Bij een tegenvallende koopkrachtontwikkeling in 1985 is immers nog altijd de mogelijkheid aanwezig om alsnog een éénjarige „echte" minimumuitkering voor 1985 te verschaffen. Daarmee kan het kabinet althans voorkomen dat de eenjarige „echte" minima er dan in koopkracht op achter uit zouden gaan.

Conclusie

De versterking van de economie, de daarmee samenhangende noodzaak de collectieve lastendruk en het finan-

cieringstekort terug te brengen en de verbetering van het werkgelegenheidsperspectief op termijn maken de bevrozing van de sociale minima onontkoombaar.

Tenzij de economische groei sterk toeneemt zijn ook verdere ingrepen in het aanpassingsmechanisme van de uitkeringen onontkoombaar.

Bij de keuze tussen de hoogte van de uitkeringen en de doelstelling van de werkgelegenheidsbevordering moet deze laatste de voorrang hebben.

(Voor nadere informatie: dr. R.W. de Korte, tel. 070-614911, tst. 2650.)

Begroting politie 1985

Grote zorgen heeft de VVD uitgesproken over de sterk toegenomen criminaliteit en met name de zogenaamde kleine criminaliteit (openbreken auto's, fietsdiefstallen, inbraken, vandalisme enz.). Het gevoel van onveiligheid bij vele burgers is zeer begrijpelijk. De kritiek op de op dit terrein falende overheid is terecht. Over een lange reeks van jaren is het beleid teveel uitgegaan van de „welzijns“-aanpak, terwijl er op het gebied van de politie, het openbaar ministerie, de rechtspraak en de tenuitvoerlegging (onder andere gevangenis) te weinig gebeurd is. Dit kabinet is zich dat bewust en hier wordt nu prioriteit aan gegeven.

Hoofdpunt van beleid zal moeten zijn: de zichtbare aanwezigheid van de politie op straat vergroten. Daar gaat een grote preventieve werking vanuit. Bovendien kan het contact met de burgerij daardoor verbeteren. De VVD heeft daarvoor een aantal suggesties gedaan (minder administratief werk, betere tijdsindeling, andere vormen van surveilleren, wijkteams in plaats van wijkagent etc.).

Over de mogelijke intrekking van de Politiewet vanwege de hoge kosten en alternatieve voorstellen ten aanzien van de politie-organisatie is door de VVD niet gesproken, omdat de Kamer besloten heeft het standpunt van de Regering af te wachten en daar is begin 1985 verder over te praten. Ons uitgangspunt blijft het streven naar één politie-organisatie, die door één ministerie beheerd wordt, zoals ons verkiezingsprogramma aangeeft.

De Regering is bezig het zogenaamde sterkteverdeelsysteem te veranderen (de methode om het aantal politieambtenaren per korps vast te stellen). Als basis daarvoor wordt nu naast het inwonertal ook het aantal woningen genomen. In de toekomst zullen daar ook factoren als criminaliteitscijfers, bijzondere objecten, grote recreatiegebieden, etc. bij betrokken moeten worden. Daar zal in 1985 verder over gesproken worden. Op het gebied van het personeel komen veel zaken tot een afronding (de inconveniantenregeling, de deeltijduitkering etc.). Met nadruk heeft de VVD haar waardering uitgesproken voor het politiepersoneel, dat onder vaak moeilijke omstandigheden haar werk moet doen en dat daarbij niet altijd door het bestuur en de publiciteit gesteund wordt.

Nadrukkelijk heeft de VVD stilgestaan bij de eigen verantwoordelijkheid van de burger. Het is een taak van ons allen de normvervaging en de apathie aan te pakken.

Het accent moet dan ook op preventie en sociale controle liggen. In dat kader kunnen buurtwachten wellicht behulpzaam zijn. Daarbij moet uitsluitend gedacht worden aan samenwerking tussen wijkteam's van de politie en bijvoorbeeld buurtverenigingen op het terrein van preventie en signalering. Daarmee neemt de VVD nadrukkelijk afstand van de zogenaamde burgerwachten, die in wijken patrouilleren. Liever nog zou de VVD meer aandacht geven aan de reserve-politie.

Dat zijn uiteindelijk goed-gemotiveerde vrijwilligers, die onder jurisdictie van de politie, zeer nuttig werk ter ontlasting van de politie kunnen doen. (Bijvoorbeeld bij grote manifestaties.)

Ook bij deze gelegenheid heeft de VVD erop gewezen, dat een ander beleid met betrekking tot de hard-drugsproblematiek dringend gewenst is. In een aantal steden is dat het allesoverheersende probleem. Een consequenter politieel en justitieel optreden is noodzakelijk.

Tenslotte heeft de VVD haar ernstige zorgen uitgesproken over het voetbalvandalisme. De grootschalige ordeverstoringen en vernielingen zijn onaanvaardbaar. Ook hier is consequent optreden de enige oplossing.

Een overleg tussen lagere overheden, rijksoverheid, politie, spoorwegen en KNVB is hard nodig en werd ook door de Regering toegezegd.

Slechts door een geïntegreerd landelijk beleid kan dit probleem aangepakt worden.

Bestrijding van de criminaliteit en handhaving van de openbare orde is een zaak, die de gehele samenleving aangaat. Daarbij gaat het om niet meer en niet minder dan het handhaven van onze eigen regels, die op een democratische wijze tot stand zijn gekomen.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 2392.)

Commissievergadering Jeudgwerkplan

Er zijn goede argumenten aan te voeren waarom we aan de specifieke bestrijding van de jeugdwerkloosheid prioriteit moeten geven boven de meer algemene maatregelen waarvan ook oudere werklozen zullen profiteren. Het is en blijft echter afschuwelijk dat bij de bestrijding van de werkloosheid een prioriteitenstelling gemaakt moet worden. Het allerbelangrijkste is dan ook dat dit soort pijnlijke keuzes zo snel mogelijk niet meer gemaakt hoeft te worden. Juist daarom dient het beleid gericht op duurzaam economisch herstel met kracht te worden voortgezet.

Eén van de vele argumenten om prioriteit te geven aan de jongeren – zowel aan de schoolverlaters als aan de reeds langdurig werkloze jongeren – is dat het namelijk vooral het overheidsbeleid is geweest waardoor de arbeidsmarktpositie van jongeren, in het bijzonder de jongeren met een lagere en technische opleiding, aanmerkelijk is verslechterd.

En dus draagt de overheid ook om die reden een extra verantwoordelijkheid bij de aanpak van de omvangrijke jeugdwerkloosheid. Dit dient gestalte te krijgen in het ondersteunen van de jeugdwerkplannen van het bedrijfsleven onder meer door het wegnemen van knelpunten, maar ook door jeugdwerkplannen van de overheid zelf.

Het oordeel van de VVD-fractie over het beleid van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is positief want zijn beleid komt in grote lijnen overeen met de visie neergelegd in het reeds in 1981 opgestelde en in 1983 geactualiseerde VVD-jeugdwerkplan. Daarin heeft de VVD reeds gepleit voor een uitbouw, zelfs een verdubbeling van het leerlingwezen. Door het sterk uitbreiden van het leren in de praktijk worden immers vooral de kansen van de lager opgeleide jongeren vergroot en er komt een vloeiender overgang van leren en werken. De VVD heeft daarbij voorgesteld de arbeidsovereenkomsten om te zetten in leerovereenkomsten. De Minister kiest voor een soort tussenweg. Een tweede lijn is naar het oordeel van de VVD het bevorderen van stage- en oriëntatiebanen tevens groeibanen van 20

tot 32 uur in combinatie met leren op school. Het werkdeel zal uiteraard beloond moeten worden op basis van het minimum-jeugdloon. Overigens zei woordvoerder Nijhuis, in navolging van het VVD-congres, dat de VVD in z'n algemeenheid van mening is dat verlaging van het minimum-jeugdloon geen middel is om de jeugdwerkloosheid te bestrijden. Een grotere afstand tussen minimum-jeugdloon en de uitkering bepleit de VVD wel. De prikkel om tot de arbeidsmarkt en leerlingwezen toe te treden wordt daardoor vergroot. Uit een aantal gevallen blijkt, volgens een brief van de Minister, dat jongeren die bereid zijn mee te doen aan het Jeugdwerkplan minder „verdienen' dan ze aan een uitkering ontvangen.

Een groep jongeren die in de plannen van de Regering en bedrijfsleven geen enkele aandacht krijgen is de groep van zeer hoogwaardig opgeleide „schoolverlaters" zoals tandartsen, piloten, ingenieurs en anderen. Bij langdurige werkloosheid gaat bovendien hun vaardigheid verloren. De VVD pleit dan ook al tijden voor uitzending naar ontwikkelingslanden met behoud van uitkering.

Ook bepleitte de VVD het opzetten van eigen bedrijven. Van wezenlijk belang is natuurlijk de aanpak van de langdurige werkloosheid onder jongeren. Die geeft immers de meeste reden tot zorg. Het gaat daar immers om de meest kansarmen, de probleemgroepen, zoals drop-outs. Voor hen moet er absoluut iets gebeuren, anders dreigt er een verloren generatie.

De Minister heeft het zogenaamde START-plan ontwikkeld en voorgelegd aan de Stichting van de Arbeid. Er is nogal kritiek op dat plan, zowel van werkgevers als van werknemers. Het risico is immers aanwezig dat er verdringingseffecten optreden en dat plannen van het bedrijfsleven worden doorkruist. Voor deze kritiek heeft de VVD begrip. Desalniettemin wil de VVD het experimentele plan van de Minister het voordeel van de twijfel geven. Wel vroeg de VVD-woordvoerder aan de Minister, de aanbevelingen in het VVD-jeugdplan nog eens te overwegen, namelijk het bevorderen van vooral praktijk-ervarings-plaatsen, met behoud van uitkering tot het opzetten van oefenbedrijfjes en vooral tot her-, bij- en omscholing.

De VVD had wel kritiek op het feit dat de uitvoering van de Jeugdwerkplannen zo traag verloopt. Veel plannen maken is mooi maar belangrijker is dat ze goed en snel worden uitgevoerd.

CDA en VVD hebben een motie ingediend om een combinatie van VUT en deeltijd-arbeid mogelijk te maken. De VVD beschouwt dit als een eerste stap naar een flexibele pensionering.

Wat betreft de herverdeling van werk moeten we wel voorzichtig zijn omdat arbeidstijdverkorting wel verdiend moet worden door productiviteitsstijging. Dit omdat een verdere evenredige inlevering van loon haast onmogelijk is.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2854.)

Begroting Volkshuisvesting 1985

Vrije-sectorwoningen met eenmalige bijdrage

In de VVD-Expresse nummer 58, van 9 november j.l. is bij de begroting van Volkshuisvesting al gesproken over de vrije-sectorwoningen met eenmalige bijdrage. Hierover kondigde Annemarie Jorritsma toen al aan een motie te zullen indienen. De VVD was van mening dat het hier gaat om vrije sector die daarom niet behandeld kan worden als

gesubsidieerde sector. De motie had dan ook de strekking deze woningen, binnen het contingent van de provincies, toe te wijzen aan die gemeenten die zouden komen met de plannen met de laagste stichtingskosten.

CDA en PvdA waren het hierin niet met de VVD eens. De PvdA vond, dat het gewenst was, vanuit Ruimtelijke-Orderingsoogpunt, met name het verstedelijkingsbeleid, dat de overheid haar greep op deze categorie woningen zou versterken. Het CDA ging mee met de redenering van haar Staatssecretaris, de heer Brokx, dat het hier gaat om wel degelijk gesubsidieerde woningbouw en dat de vrije sector met eenmalige bijdrage dan ook als zodanig zou moeten worden behandeld. Ook hier dus een sterke greep van de overheid.

Onnodig te zeggen, dat de motie van de VVD het tijdens de stemmingen van dinsdag 27 november j.l. niet gehaald heeft. Volgens de VVD betekent dit, dat hiermee een instrument om het herstel van de koopwoningmarkt te stimuleren teniet gedaan is, omdat de eenmalige bijdrage niet meer werkt als instrument om de stichtingskosten van de woningen zo laag mogelijk te houden en dus niet meer ten volle ten goede komt aan de woonconsument.

(Voor nadere informatie: A. Jorritsma-Lebbink, tel. 070-614911, tst. 2492.)